Talousarvion täytäntöönpano-ohje vuodelle 2027

Kunnanhallitus antaa toimielimille seuraavat ohjeet vuoden 2027 talousarvion täytäntöönpanosta sekä toiminnan ja talouden järjestämisestä. Kunnan palvelutoiminta on järjestettävä kunnanvaltuuston hyväksymän vuoden 2027 talousarvion ja vuosien 2028–2029 taloussuunnitelman mukaisissa rajoissa. Tämä ohje täydentää kuntalain, hallintosäännön ja toimintaohjeiden määräyksiä sekä kunnan taloudenhoitoa, hankintoja, sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevaa ohjeistusta.

Vuoden 2027 talousarvio on laadittu tilanteessa, jossa kunnan taloudellinen liikkumavara on rajallinen. Talousarvion mukaiset ulkoiset toimintatuotot ovat noin 39,8 milj. euroa, ulkoiset toimintakulut noin 172,9 milj. euroa ja toimintakate noin -133,2 milj. euroa. Verotulojen kertymäksi arvioidaan noin 119,1 milj. euroa ja valtionosuuksien määräksi noin 38,9 milj. euroa. Vuosikate on noin 19,1 milj. euroa ja tilikauden ylijäämä noin 0,06 milj. euroa. Talousarvion täytäntöönpanon keskeisiä lähtökohtia ovat käyttötalouden menokasvun hillitseminen, tulopohjan vahvistaminen, investointien hallittu toteuttaminen sekä toiminnan ja talouden ennakoiva seuranta.

Kunnan strategia ja vuoden 2027 painopisteet

Toimielinten ja toimialojen on otettava Kirkkonummen kuntastrategia 2024–2030 huomioon talousarvion täytäntöönpanossa, käyttösuunnitelmissa ja toiminnan johtamisessa. Talousarviovuoden 2027 strategisten painopisteiden toteuttamiseen liittyvät toimenpiteet, mittarit ja vastuutahot on määritelty toimielinkohtaisissa tavoitetaulukoissa. Talousarviossa määritellyt vuositavoitteet sekä käyttötalousosan kohdassa ”Sitovat toiminnalliset tavoitteet” esitetyt tavoitteet ovat valtuustoon nähden sitovia.

Vuoden 2027 toiminnan keskeisiä painopisteitä ovat talouden pitkäjänteinen tasapaino, palvelutarpeen ja henkilöstöresurssien ennakointi, palveluverkon ja investointien priorisointi, tiedolla johtamisen vahvistaminen, vastuullisuus- ja ilmastotavoitteiden toimeenpano sekä toimialojen välinen yhteistyö. Talousarvion täytäntöönpanossa on varmistettava, että toimialojen laatimat käyttösuunnitelmat ja raportointi tukevat valtuuston hyväksymien strategisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista.

Talousarvion 2027 noudattaminen

Talousarviovuoden aikana ei saa käynnistää uusia toimintoja, korottaa palvelutasoa tai laajentaa palveluja, ellei näistä aiheutuvia menoja voida kattaa valtuuston hyväksymän talousarvion määrärahoilla. Toimialojen on arvioitava jatkuvasti oman tuotannon, palveluostojen, hankintojen, tilankäytön ja investointien tarkoituksenmukaisuutta sekä kustannusvaikuttavuutta.

Mikäli toimintaympäristön muutos, lakisääteinen velvoite tai muu välttämätön muutos aiheuttaa lisämäärärahatarpeen, toimielimen on ensisijaisesti arvioitava mahdollisuudet kattaa tarve menoja vähentämällä, tuloja lisäämällä tai toimintaa uudelleen kohdentamalla. Lisämäärärahaa haetaan vain, jos tarvetta ei voida kattaa toimielimen talousarvion sisällä. Lisämäärärahaesitykset on saatettava päätöksentekoon mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Toimialajohtajan on huolehdittava siitä, että talousarvio, käyttösuunnitelmat ja tämän täytäntöönpano-ohjeen linjaukset saatetaan tiedoksi kaikille määrärahojen käytöstä, hankinnoista, laskujen hyväksymisestä, raportoinnista ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumisesta vastaaville henkilöille.

Talousarvion sitovuus

Kunnanvaltuusto määrää talousarvion ja sen perustelujen sitovuudesta kunnanhallitukseen ja kunnan muihin toimielimiin nähden. Talousarvion yleisperustelut ja käyttötalousosan informatiiviset tekstit eivät sellaisinaan ole sitovia. Toiminnan painopistealueet, sitovat toiminnalliset tavoitteet, määrärahat ja tuloarviot sitovat toimielimiä valtuuston hyväksymällä tasolla.

Käyttötalousosassa valtuustoon nähden sitova erä on kunkin toimielimen tehtävien yhteenlaskettujen ulkoisten toimintatulojen ja -menojen erotus eli toimintakate. Kirkkonummen Vesi -liikelaitoksen osalta valtuustoon nähden sitova erä on tuloslaskelman mukainen tilikauden yli- tai alijäämä. Kuntakehityksen HSL-määräraha sekä Yhteisten palvelujen työmarkkinatuen kuntaosuus ovat valtuustoon nähden erikseen sitovia määrärahoja.

Talousarviomuutosten yhteydessä on aina selvitettävä muutosten vaikutukset toiminnallisiin tavoitteisiin, tuloarvioihin, määrärahoihin ja talouden kokonaisuuteen. Lisämäärärahaesityksen yhteydessä talousyksikölle on toimitettava tieto kustannuspaikasta, tilistä ja tarvittaessa projektista, jolle muutos kohdennetaan.

Toimintatuotot ja maksut

Toimialajohtaja vastaa toimialallaan talousarvion mukaisten tulojen toteutumisesta sekä tarvittavien taksa- ja maksumuutosten oikea-aikaisesta valmistelusta. Kunnan päätettävissä olevat maksut on tarkistettava vastaamaan kustannusten nousua ja talousarvion tulotavoitteita. Hyödykkeet ja palvelut laskutetaan pääsääntöisesti kuukausittain tai välittömästi laskutusperusteen syntymisen jälkeen.

Toimielinten on huolehdittava siitä, että kunnalle kuuluvat tulot peritään sopimusten, kunnanhallituksen pysyväismääräysten ja erillisten ohjeiden mukaisesti. Laskutuksessa on varmistettava tulojen kirjaaminen oikealle kaudelle ja oikeille kirjanpidon kohteille.

Investoinnit ja investointikatto

Vuoden 2027 talousarvion mukaiset investointimenot ovat yhteensä noin 46,6 milj. euroa. Talousarviovuodelle 2027 ja suunnitelmavuosille 2028–2029 on asetettu 50 milj. euron investointikatto. Investointien toteuttamisessa on noudatettava valtuuston hyväksymää investointiohjelmaa, talousarvion sitovuustasoja sekä kestävän kuntatalouden ja palveluverkon priorisoinnin periaatteita.

Investointiosassa projektitasolla sitovia ovat ICT-ohjelmat ja käyttöönottoprojektit, muut pitkävaikutteiset menot sekä irtain omaisuus. Hankeryhmätasolla sitovia ovat maa- ja vesialueiden, liikenneväylien ja puistojen, liikunta- ja virkistysalueiden, muiden kiinteiden rakenteiden ja laitteiden, osakkeiden ja osuuksien sekä talonrakentamisen peruskorjaushankkeiden määrärahat ja tuloarviot.

Liikenneväylät ja puistot sekä liikunta- ja virkistysalueet -hankeryhmien määrärahaa voidaan käyttää muihin taloussuunnitelmavuosien hankkeisiin kuntakehityksen lautakunnan päätöksellä, mikäli jonkin talousarviovuoden hankkeen toteuttamista ei ole voitu aloittaa. Talonrakentamisen määrärahat ja tuloarviot ovat hanketasolla sitovia. Mahdolliset hankkeen kokonaiskustannusten ylitystarpeet on saatettava valtuuston käsiteltäväksi ennakoivasti. Talousarviovuoden osalta myös talonrakennushankkeiden yhteenlaskettu kokonaismääräraha on sitova.

Kirkkonummen Vesi -liikelaitoksen investoinnit ovat sitovia liikelaitostasolla. Investointihankkeista tai hankeryhmistä, joiden vuosikustannus on vähintään 1,0 milj. euroa, on toimitettava talousyksikölle maksuaikataulusuunnitelma maksuvalmiussuunnittelua varten.

Investoinniksi kirjataan lähtökohtaisesti hyödykemenot, joiden arvo on vähintään 10 000 euroa ja käyttöikä vähintään kolme vuotta tai jotka lisäävät olemassa olevan hyödykkeen arvoa vastaavalla määrällä. Alle 10 000 euron hankinnat, ohjelmistojen päivitykset, vuosilisenssit, varaosat, huolto- ja korjauskulut sekä yksittäiset kalusteostot kirjataan käyttötalousmenoiksi, ellei kyseessä ole investointiluonteinen kokonaisuus.

Hankinnat, sopimukset ja leasing

Kunnan hankinnoissa noudatetaan hankintalainsäädäntöä, hallintosääntöä, kunnan hankintaohjetta sekä toimialojen toimintaohjeita. Hankinnat on suunniteltava oikea-aikaisesti ja toteutettava taloudellisesti, laadukkaasti sekä sopimushallinnan kannalta hallitusti. Talousarviovuoden yli ulottuvia hankintasopimuksia voidaan tehdä hankintavaltuuksien rajoissa edellyttäen, että hankinta liittyy toimialan tehtäviin ja siihen on varauduttu käyttösuunnitelmassa tai hyväksytyssä investointiohjelmassa.

Kunnan ICT-laitteiden, kopiokoneiden, monitoimilaitteiden ja ajoneuvojen hankinnat rahoitetaan pääsääntöisesti leasingrahoituksella kunnanhallituksen päättämän leasinglimiitin mukaisesti. Vuoden 2027 leasinglimiitti on 2 000 000 euroa, josta ajoneuvojen osuus on 500 000 euroa. Yhteisten palvelujen talousyksikkö päättää limiitin käytöstä ja valvoo sen käyttöä. Kiinteistöjen leasingrahoituksesta päätetään erikseen.

Talousarvion seuranta ja raportointi

Toimielin vastaa valtuustoon nähden sitovan toimintakatteen tai muun sitovan määrärahan riittävyydestä. Tilivelvollisten vastuuhenkilöiden ja muiden määrärahoista vastaavien on seurattava talousarvion toteutumista, määrärahojen asianmukaista käyttöä sekä toiminnallisten tavoitteiden toteutumista sekä käyttötalouden että investointien osalta.

Menot ja tulot kirjataan suoriteperusteisesti sille kuukaudelle ja vuodelle, jona tavara tai palvelu vastaanotetaan tai luovutetaan. Vastuuhenkilön on seurattava myös palkkakirjausten oikeellisuutta. Palkkatietojen ja palkkojen tiliöintien oikeellisuus tarkistetaan palkkatiimin ohjeistuksen mukaisesti.

Kunnanhallitus vastaa kuntatason raportoinnista. Talousarvion toteutumista seurataan kuukausittain taloutta, verotuloja, investointeja, lainakantaa, asukaslukua ja työllisyyttä koskevalla raportoinnilla helmi- tai maaliskuun tiedoista alkaen kesätauko huomioon ottaen. Raportteihin sisällytetään myös ennuste koko vuoden talousarvion toteutumisesta.

Kunnanhallitus laatii toimielinten raporttien perusteella kunnanvaltuustolle kaksi osavuosikatsausta 30.4. ja 31.8. tilanteista sekä tilinpäätökseen sisältyvän toimintakertomuksen. Osavuosikatsauksissa ja toimintakertomuksessa seurataan taloudellisen tuloksen, sitovien toiminnallisten tavoitteiden, tunnuslukujen, riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan toteutumista.

Toiminnan ja talouden vuosikello 2027

joulu–tammikuu	Käyttösuunnitelmat toimielinten päätettäväksi
maalis–toukokuu	Tilinpäätöksen hyväksyminen toimielimissä, kunnanhallituksessa ja valtuustossa
huhti–toukokuu	Tarkastuslautakunnan arviointikertomus kunnanvaltuustoon
kuukausittain 3–11 kk	Talouden toteutumistilanneraportit ja ennusteet toimielimille
toukokuu	Kunnanhallitus päättää seuraavan vuoden talousarvion kehystavoitteet
touko–kesäkuu	Osavuosikatsaus I, tilanne 30.4.
syys–lokakuu	Osavuosikatsaus II, tilanne 31.8.
syyskuu	Lautakuntien talousarvioesitykset
loka–marraskuu	Kunnanhallituksen talousarviokäsittely
marras–joulukuu	Veroprosenttien ja talousarvion hyväksyminen kunnanvaltuustossa

Henkilöstö

Toimielinten ja toimialojen on noudatettava talousarvion henkilöstösuunnitelmaa. Toimialojen henkilöstösuunnitelmien mukaiset htv-määrät ovat enimmäismääriä, eikä niitä saa ylittää ilman erillistä päätöstä. Mahdolliset ylitykset on saatettava kunnanhallituksen päätettäväksi.

Virkojen ja toimien vakinainen sekä määräaikainen täyttäminen edellyttää täyttölupaa hallintosäännön ja erillisen rekrytointiohjeistuksen mukaisesti. Henkilöstösuunnittelussa painotetaan ennakointia, tehtäväarkenteiden tarkastelua, sisäistä tehtäväkiertoa, palvelutarpeen muutoksiin vastaamista sekä henkilöstön osaamisen kehittämistä.
Kehitys- ja tavoitekeskusteluissa käsitellään kunnan strategiset tavoitteet ja niiden merkitys kunkin työn kannalta. Vuosilomat suunnitellaan työehtosopimusten, palvelutuotannon tarpeiden ja kunnan ohjeiden mukaisesti.

Käyttösuunnitelmat

Talousarvion täytäntöönpanossa on otettava huomioon kunnanvaltuuston talousarviokäsittelyssä tekemät muutokset. Käyttösuunnitelmissa toimielimet kohdentavat talousarvion määrärahat ja tuloarviot talousarvion sitovuustason sisällä tarkemmille vastuutasoille.

Käyttösuunnitelmissa on määriteltävä toimielimen keskeiset riskit sekä sisäisen valvonnan suunnitelma. Suunnitelman on perustuttava sitoviin tavoitteisiin, olennaisiin riskikohteisiin, talousarvion seurantatarpeisiin ja toiminnan jatkuvuuden varmistamiseen. Toimielin ja sen alaiset vastuuhenkilöt vastaavat sisäisen valvonnan järjestämisestä johtamansa toiminnan osalta.

Käyttösuunnitelmien on sisällettävä palveluryhmien menot, tulot ja nettomenot sekä tilivelvolliset vastuuhenkilöt palveluryhmätasolla ja investointien sitovuustasolla. Tilivelvollinen vastuuhenkilö vastaa palveluryhmänsä tavoitteiden saavuttamisesta sekä osamäärärahojen edelleen jakamisesta ja käytöstä tämän täytäntöönpano-ohjeen mukaisesti.

Toimialat vastaavat laskujen asiatarkastaja- ja hyväksyjätietojen oikeellisuudesta. Ostolaskujen hyväksyjät ja heidän sijaisensa määrätään toimintaohjeen liitteessä. Henkilöstömuutoksista on ilmoitettava viipymättä talousyksikölle ostolaskujen reitityksen ajantasaisuuden varmistamiseksi.
Käyttösuunnitelmat on käsiteltävä toimielimissä tammikuun 2027 aikana ja saatettava tiedoksi kunnanhallitukselle. Käyttösuunnitelmien toteutumisesta raportoidaan toimielimille osavuosikatsausten yhteydessä.